

шукали підтримки в іноземних союзників, намагаючись послабити вплив сусідніх держав [3]. Зрештою, послаблення військових сил, політичні суперечності та несприятливі геополітичні обставини призвели до остаточної ліквідації залишків автономії за правління Катерини II.

Попри втрату державності, козацтво залишило глибокий слід в історії. Воно зберегло українську культурну традицію, мову та ідентичність, а його героїчні постаті – Остап Дашкевич, Дмитро Вишневецький, Петро Конашевич-Сагайдачний, Іван Сірко та інші – стали символами боротьби за волю та справедливість. Сьогодні День українського козацтва нагадує про неперервність цієї традиції та про значення козацьких цінностей для сучасної України, яка продовжує боротися за незалежність.

Список використаних джерел

1. Українське козацтво як соціально-військовий стан. Освіта.UA. URL: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/world_history/26560/
2. Роль козацтва в історії українського народу. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/sochm/printout.php?id=1237>
3. Руїна: причини, ознаки, наслідки. URL: <https://studfile.net/preview/1905008/page:3/>
4. Українська національна революція (1648–1676). Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_національна_революція_\(1648–1676\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_національна_революція_(1648–1676))
5. Система цінностей запорозьких козаків. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Система_цінностей_запорозьких_козаків

Горбань Радомир Ігорович

Національний технічний університет НТУ «ХП»

Науковий керівник – доктор філос. наук, проф. Тараросєв Я.В.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПОЛІТИЦІ: ТЕХНОКРАТИЧНА УТОПІЯ ЧИ ДЕГРАДАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВОЛІ?

Сучасний етап розвитку штучного інтелекту (ШІ) позначений поступовим проникненням технологічних систем у всі сфери суспільного життя – від побуту до державного управління. Те, що ще донедавна вважалося науковою фантастикою, сьогодні набуває конкретних форм. Останні новини про застосування ШІ у політичних процесах свідчать, що це питання перестає бути гіпотетичним.

Зокрема, тут можна згадати новину про прем'єр-міністра Швеції, якого звинуватили у надмірному використанні ШІ на посаді після того, як він визнав, що регулярно консультується з ШІ з приводу керування державою [2]. Або новину про те, що Албанія першою у світі призначила ШІ-міністра, який відповідатиме за всі державні закупівлі, аби усунути корупційний ризик. [3]. Або новину про те, що звіт про здоров'я нації МАНА Кеннеді-молодшого, який мав на меті з'ясувати причини скорочення тривалості життя американців містив цитати з вигаданих досліджень, які були згенеровані за допомогою ШІ [4].

Аналізуючи ці новини, питання, яке має виходити на перший план полягає не стільки в технічних можливостях ШІ, скільки в готовності людей віддати йому владу, що можна інтерпретувати як сигнал суспільної пасивності та втрати відповідальності, що відсилає нас до ідей Ортеги-і-Гасета про «людину масу»[1].

У «Бунті мас» Ортега описує феномен «масової людини» – індивіда, який уникає відповідальності за власне життя та за суспільний розвиток, перекладаючи її на інституції, «систему» чи зовнішні сили. У такому контексті передача влади ШІ може тлумачитися як вияв тієї самої тенденції: суспільство шукає рятівника, який позбавить його від тягаря політичних рішень і моральної відповідальності. Факт того, що люди не виключають такий варіант, вже може свідчити не про прогрес, а про занепад: про втрату здатності до самоуправління, політичної зрілості та громадянської активності. Ортега назвав би це симптомом деградації:

коли індивіди перетворюються на «масу», вони радше погодяться на комфорт і безпеку, ніж на свободу та відповідальність.

Таким чином, у світлі «Бунту мас» наведені новини відкривають іншу перспективу. Якщо ШІ використовується в політиці, чи свідчить це про те, що людство просунулося вперед у науково-технічній сфері, чи – що воно «втомилася» від демократії й шукає комфорту в технологіях? Іншими словами: чи є влада ШІ втіленням науково-технічної утопії, чи симптомом нашої поразки як політичної істоти?

Список використаних джерел

1. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас. Нью-Йорк: Видання Організації Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), 1965. 158 с.
2. Bryant, M. 'We didn't vote for ChatGPT': Swedish PM under fire for using AI in role. The Guardian, 2025. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2025/aug/05/chat-gpt-swedish-pm-ulf-kristersson-under-fire-for-using-ai-in-role> (дата звернення: 15.10.2025).
3. Taylor, A. Albania appoints world's first AI-made minister. Politico, 2025. URL: <https://www.politico.eu/article/albania-appoints-worlds-first-virtual-minister-edi-rama-diella/> (дата звернення: 15.10.2025).
4. Weber L., Gilbert C. White House MASH Report may have garbled science by using AI, experts say. The Washington Post. 2025. URL: <https://www.washingtonpost.com/health/2025/05/29/maha-rfk-jr-ai-garble/> (дата звернення: 15.10.2025).

Горденко Анна Сергіївна

Державний біотехнологічний університет

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВІДНОВЛЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ПІСЛЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Будь-які війни світового масштабу несуть собою нищівну катастрофу як суспільно-політичного, так і екологічного характеру. Воєнно-техногенне навантаження виражається у механічному, фізичному та хімічному впливах на навколишнє середовище, несучи жакливі наслідки. Так військові дії спричиняють нищення природних ресурсів, забруднення повітря, водойм та ґрунтів, а також, що є найбільш трагічно, – можливі незворотні зміни в екосистемах [3, с. 423].

Законодавство України щодо відновлення довкілля після військових дій передбачає комплексний підхід, який включає національні та міжнародні механізми для забезпечення охорони і відновлення навколишнього природного середовища. Основними складовими комплексного підходу є оцінка руйнувань, правове врегулювання відшкодування збитків та розробка заходів для відновлення екосистем. Ключовим законом є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», який визначає захист довкілля як пріоритет державної політики та встановлює обов'язок відшкодування шкоди, завданої навколишньому природному середовищу. Земельний, Водний, Лісовий кодекси, в свою чергу, регулюють питання відновлення відповідно земельних, водних та лісових ресурсів після негативних впливів, включаючи наслідки бойових дій. Закон України «Про управління відходами» закріплює норми щодо управління відходами, які утворюються також внаслідок воєнних дій [2, с. 1078].

Земельний Кодекс України, в свою чергу, визначає охорону земель як комплекс заходів спрямованих на раціональне їх використання, захист від шкідливих впливів, відновлення родючості ґрунтів і збереження особливо цінних земель. Важливу роль в системі заходів з охорони земель відведено моніторингу, який забезпечує своєчасне виявлення змін і негативних процесів, прогнозує наслідки та розробляючи рекомендації для збереження земель та дотримання екологічної безпеки. Збройні конфлікти, які тривають в Україні,